

اختیارات مورگان شوستر

۲۵ بهمن ۱۴۰۳ ساعت ۱۵:۳۴

شوستر با کمپانی نفت استاندارد اوپیل آو نیوجرسی ارتباط داشت، شوستر اختیارات تامی در امور مالی ایران پیدا کرده بود و در کلیه امور مالی و پولی، خزانه، وضع مالیات‌ها و عواید دولتی دخالت می‌کرد.

مورگان شوستر آمریکایی یکی از مستشاران معروف دوره قاجار است که برای سامان بخشیدن به امور مالی وارد ایران شد. از او تا حدودی به عنوان چهره‌ای خوشنام یاد شده است. با این حال بخش پنهان واقعیت آن است که شوستر اختیارات نامحدودی داشت و در بسیاری از مسائل خصوصی کشور نیز پا را فراتر از حد خود می‌گذاشت:

«شوستر با کمپانی نفت استاندارد اوپیل آو نیوجرسی ارتباط داشت، شوستر اختیارات تامی در امور مالی ایران پیدا کرده بود و در کلیه امور مالی و پولی، خزانه، وضع مالیات‌ها و عواید دولتی دخالت می‌کرد. هیچ خرجی بدون اجازه او صورت نمی‌گرفت، تنظیم بودجه و نظارت بر اجرای آن، نظارت بر قرض‌ها و امتیازات همه در حوزه اختیار او بود. بهانه دولت ایران از اعطای این همه اختیار این بود که آمریکا خیلی دور است و نمی‌تواند علایق و منافع خاصی در ایران داشته باشد. عده‌ای آمریکا را بی‌طرف و وزنه‌ای در برابر روس و انگلیس می‌دیدند، با این وصف بر خلاف اظهار نظر ایوانف که معتقد بود شوستر می‌خواست زمینه را برای سرمایه‌گذاری اقتصادی آمریکا در ایران فراهم آورد، او نماینده بخش فراملیتی سرمایه‌داری جهانی در ایران بود. تکاپوی شوستر مورد حمایت رسمی دولت آمریکا نبود، زیرا آمریکا حداقل تا مقطع جنگ دوم جهانی در سرزمینی به قول آنها دورافتاده مثل ایران برای خود منفععی تصور نمی‌کرد. طبق دکترین جیمز مونروئه آمریکا هنوز از درون‌گرایی خاص خود خارج نشده بود و فقط در منطقه آمریکای جنوبی و لاتین اعمال نفوذ می‌کرد. حتی بعداً هم وقتی مسئله اولتیماتوم روسیه پیش آمد، دولت آمریکا از شوستر حمایت نکرد؛ زیرا شوستر نه نماینده دولت آمریکا بلکه نماینده کمپانی‌های فراملیتی بود که تلاش می‌کرد با استقراض از منابع خصوصی و نیز با ایجاد زمینه برای گسترش فعالیت‌های نفتی به نفع شرکت‌های خصوصی و فراملیتی و البته احداث خطوط آهن به سرمایه مردم ایران و توسط این شرکت‌ها، راه ادغام ایران را در نظام سرمایه داری فراهم کند.»

